Obnovljena izdaja - Leto XVIII. - Štev. 9 (673) - Trst - 6. maja 1966 40 lir Spediz. in abb. post. Gruppo II

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Učinkovite akcije KPI

V drugi polovici aprila je deželni odbornik Stopper (KD) sprejel nekatere predstavnike določenih slovenskih organizacij. Vest kot taka ne bi zaslužila večjega poudarka, ker se je v dveh letih obstoja deželne vlade že večkrat zgodilo, da so predstavniki deželne vlade sprejeli nekatere slovenske predstavnike in se z njimi razgovarjali. A tokrat gre za nekaj drugega, kar ni bilo nikjer poudarjeno, ko so bile objavljene vesti o teh sprejemih. Gre namreč za to, da je omenjeni odbornik sprejemal v svojstvu odgovornega za zadeve, ki so v zvezi z izvajanjem člena 3 Posebnega statuta avtonomne dežele Julijske krajine — Furlanije, kar spada v kompetenco deželnega predsedstva in mu je bilo poverjeno z odlokom predsednika dr. Berzantija.

Zgodovina te kompetence je kolikor toliko znana. Julija 1964 je bil komunistični popravek k zakonu o kompetencah deželnih odborništev zavrnjen, češ da spadajo v splošne posle predsedstva tudi zadeve narodne manjšine. Ko je bil marca letos prvi zakon popravljen zaradi povečanja števila odborništev, je bila ta zahteva ponovno postavljena. V zakonodajni komisiji je bila zavrnjena, v deželnem svetu pa je bila sprejeta z drugo formulacijo: namesto besedila «zadeve narodnih manjšin» je bilo sprejeto besedilo «zadeve, ki se tičejo izvajanja člena 3 Posebnega statuta v mejah deželne kompetence». To je bila velika zmaga komunistične skupine, ki je s tem dosegla, da se vendarle prizna obstoj narodnomanjšinskih «zadev». V tem okviru se sedaj nahajamo pred dejstvom, da je neki odbornik v deželni vladi med drugim zadolžen tudi za problematiko slovenske skupnosti v Italiji. Nočemo s tem reči, da je problem rešen. Nasprotno, sedaj se začenja bitka zato, da se bo problematika slovenske skupnosti v Italiji premaknila z mrtve točke in iz okvira načelnih stališč v vsakdanje konkretno uresničevanje zahtev in pravic državljanov slovenske narodnosti. Vsekakor je ta konkretna uresničitev sad dolgoletnih naporov, prizadevanj in bojev antifašističnih, demokratičnih in antinacionalističnih sil, je — bodimo tudi objektivni — sad vztrajnosti in doslednosti komunistov, ki se niso in se ne morejo zadovoljevati z dobronamernimi načelnimi izjavami in se stalno trudijo, da bi dobili poti h konkretizaciji teh načelnih stališč.

Marsikdo je v teh zadnjih letih in v teh zadnjih časih izjavljal, da so komunistični napori za konkretno reševanje vprašanj jalovi, češ da opozicija ne more doseči to, kar lahko dosežejo člani vladne večine. Ta **konkretna** realizacija postavlja te trditve na laž, ker se nihče od vladne večine ni spomnil, da bi ta isti popravek predložil niti julija 1964 niti ne marca 1966. To pa pomeni, da je kljub trditvam nekaterih članov vladne večine, občutljivost komunistov za slovenska vprašanja tolikšna, kolikršna ni pri tistih, ki se imajo za «oblast», a se ustavljajo le na tej ugotovitvi, ne da bi napravili koraka naprej v smeri konkretnih realizacij na področju enakosti slovenske skupnosti v Italiji.

Jasno je, da se akcija strank in političnih grupacij, ki se zanimajo za slovenske zadeve, ne sme ustavljati pri ugotovitvi, da je danes po zaslugi komunistov pri deželni vladi tudi odbornik, ki ima v svoji kompetenci slovensko problematiko. Oprijeti se je treba tega dejstva za pospešitev drugih rešitev na deželni ravni. A pri tem se moramo zavedati dejstva, da je v razvrstitvi demokratičnih in antifašističnih sil velike in izredne važnosti prisotnost komunistov. Brez njih ni prave enotnosti in zato ni niti pravih učinkov. Vsak poskus za njihovo osamitev in njihovo diskriminiranje prinaša s seboj zastoj in poraz na področju bitke za demokratične svoboščine, med katere spadajo tudi zahteve slovenske skupnosti po enakopravnosti.

Slovenska šola

Šolski skrbnik v Trstu dr. Tavella je v začetku tekočega šolskega leta svojevoljno združil didaktično ravnateljstvo za slovenske osnovne šole v občinah Devin-Nabrežina in Zognik z didaktičnim ravnateljstvom na Opčinah. Po vesteh, ki z vedno večjo vztrajnostjo krožijo v javnosti, isti šolski skrbnik pripravlja še druge spremembe in ukinitev nekaterih didaktičnih ravnateljstev na Tržaškem. Če bi se to zgodilo, bi nedvomno zelo škodovalo razvoju slovenskega šolstva.

Četudi didaktična ravnateljstva za slovenske osnovne šole še niso uzakonjena, šolski skrbnik nima pravice, da jih ukinja ali združuje, nasprotno, dolžan je, da spoštuje to, kar že obstaja, da skrbi za nemoten razvoj šolstva na splošno, in da pri tem upošteva dejstvo, da so problemi šolstva narodne manjšine v marsikaterem pogledu drugačni od problemov šolstva večinskega naroda.

Tudi spričo tega, kar se dogaja, je potrebno obstoječi zakon za slovenske šole izpopolniti, izvajati njegova določila v celoti in med drugim poskrbeti, da bodo v doglednem času uzakonjena tudi didaktična ravnateljstva za slovenske osnovne šole na Tržaškem in Goriškem.

Na 2. strani lista objavljamo daljši sestavek o teh vprašanjih. Sestavek nam je poslala šolska komisija Slovenske kulturno-gospodarske zveze.

oooooooooooooooooooooooooooooo

Predlog SZ: uničenje vsega jedrskega orožja

Na razorožitveni konferenci v Ženevi je zastopnik Sovjetske zveze predlagal, naj bi v prvi fazi razorožitve uničili vse zaloge jedrskega orožja in sredstev za njegov prevoz. Predstavnik Združenih držav Amerika pa je predlagal, naj bi v prvem obdobju samo zmanjšali oborožitev in sicer za 30 odst. Sovjetski zastopnik je poudaril, da politika ZDA predstavlja oviro pri ustvarjanju ugodnega ozračja za razgovore.

Kongres naše mladine

Naša mladina se pripravlja na svoj kongres. Pripravlja se vneto in z velikim elanom. Na predkongresnih sestankih razpravlja o aktualnih problemih. In teh je mnogo.

V sredo 27. aprila je bil v Križu kongres krožkov mladih komunistov iz Križa in s Proseka-Kontovela. Po diskusiji o aktualnih problemih so mladinci izvolili predstavnike, ki bodo ta dva krožka zastopali na pokrajinskem kongresu komunistične mladine v Trstu. Izvolili so tudi skupni odbor obeh krožkov.

Tako kot mladinci s Proseka-Kontovela in Križa so tudi mladinci v drugih krožkih na podeželju in v mestu imeli svoje krajevne kongrese. Na njih so proučili svoje organizacijsko stanje, sklenili, da krožke učvrstijo in jih razširijo, da poživijo svojo dejavnost. Seveda so obnovili tudi odbore.

Med probleme, ki so zlasti danes izredno aktualni spada tudi problem najširše enotnosti mladine v akcijah proti ostankom fašizma. In priznati moramo, da ta problem naša mladina živo občuti.

Naša mladina je zvesta idealom osvobodilnega gibanja, prijateljstva in sodelovanja med narodi idealom svobode in miru.

Mladim kongresistom in vsej napredni mladini želimo mnogo uspehov!

* * *

Danes, v petek 6. maja ob 19. uri bo v Ljudskem domu v Trstu (Ul. Madonnina 19) otvoritev III. pokrajinskega kongresa Zveze komunistične mladine. Na dnevnem redu je tajniško poročilo. Sledili bodo govori predstavnikov mladinskih organizacij, ki so povabljene na kongres.

Kongres se bo nadaljeval v soboto zvečer. Ob 20. uri bo v veliki dvorani Ljudskega doma kulturni program.

V nedeljo se kongres preseli v Ljudski dom v Trebčah. Po diskusiji bodo izvolili novo vodstvo pokrajinske zveze in delegate, ki se bodo udeležili kongresa komunistične mladine iz vse Italije.

Kongres mladih komunistov iz goriške pokrajine bo v nedeljo 8. maja

Volitve obrtniške komisije

Na volitvah pokrajinskega sveta za obrtništvo v Gorici se je uveljavila tretja kandidatna lista. Prejela je 562 glasov, t.j. 31% vseh glasov. Število prejetih glasov ima tem večji pomen ob upoštevanju dejstva, da se je tretja lista prvič predstavila na volitvah.

Izvoljeni so naslednji kandidati: Biagi Giuseppe iz Krmina, Soranzio Ermete iz Tržiča in Stojan Čuk iz Gorice, ki je edini Slovenec v novi pokrajinski komisiji za obrtništvo.

Odbor, ki je dal pobudo za nastop kandidatne liste štev. 3 je po izidu glasovanja objavil manifest, v katerem je rečeno:

«Kandidati in predlagatelji liste

(Nadaljevanje na 4. strani)

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Prvomajske proslave v deželi

Pogled na množico, ki se je udeležila prvomajskega zborovanja, ki ga je priredila Nova delavska zbornica CGIL na Trgu sv. Antona v Trstu

PRVI MAJ so delovni ljudje v vsej deželi slovesno proslavili. V Trstu je bila v dopoldanskih urah velika povorka po mestnih ulicah. Sledilo je tradicionalno delavsko zborovanje, ki ga je priredila Nova delavska zbornica CGIL. Letošnje zborovanje je bilo na Trgu sv. Antona. Na zborovanju — katero je vodil tajnik Nove delavske zbornice CGIL tov. Gerli — je spregovoril tudi predstavnik visokošolske organizacije UGI Bottari, ki je med drugim podčrtal; da so napredni študenti solidarni z delavci. Omenil je tudi študenta Rossija, ki je izgubil življenje med izgredi, ki so jih na rimski univerzi povzročili fašisti. Zato, tako je poudaril, je potrebno, da se ves delavski razred skupno z naprednimi študenti in drugimi sloji bori proti nazadnjaštvu in ne sme dopustiti, da bi fašizem zopet dvignil glavo.

Na zborovanju je v slovenščini govorila tov. Milena Sila, članica vodstva Nove delavske zbornice CGIL. (Tržaški radio je v poročilu o manifestaciji zamolčal njeno ime. Zakaj ga je zamolčala tudi oddaja v slovenščini?) Med drugim je govornica poudarila, da ima Prvi maj pri nas še poseben pomen, ker soupada z obletnico zmage nad nacifašizmom. Tako proslavljamo na ta dan dva važna dogodka, ki pa sta med seboj tesno povezana, ker se borba še danes nadaljuje v novih oblikah in v novih razmerah. Italijanska republika še ni rešila vseh problemov svobode, ne problemov slovenske narodne manjšine in tudi ne številnih drugih problemov.

V nadaljevanju svojega govora je Milena Sila podčrtala zlasti naslednje:

«Med vprašanji, ki se postavljajo danes v ospredje je tudi borba za pravični razlog pri odpustih z dela, ki mora uzakoniti demokratično načelo, po katerem ne bi smeli delavcem groziti z odpusti samo zato, če izpričujejo svoje narodno, politično ali sindikalno prepričanje. Ta problem je še posebno aktualen sedaj ko o njem razpravljajo v parlamentu. Prav tako aktualen je tudi problem boja za zaposlitev za gospodarsko oživitev, za ohranitev ladjedelniške industrije in za okrepitev pristaniške dejavnosti v Trstu.»

Na koncu svojega govora je Milena Sila povabila delavce, naj se vpišejo v Novo delavsko zbornico GIL ter se uvrstijo v veliko družino tistih, ki se bojujejo za izboljšanje življenjskih razmer in za ohranitev miru v svetu.

Na zborovanju je govoril tudi glavni tajnik osrednje organizacije FIOM poslanec Trentin. Razčlenil je politiko, ki jo izvaja Konfindustrija in združenja Intersind, v katerem so včlanjena podjetja z državno udeležbo. Med drugim je govornik podčrtal, da omenjene osrednje organizacije zahtevajo zaporo nad delavskimi mezdami, kar pomeni popolno negibnost pri sklepanju delovnih pogodb. Toda delavci in njihove organizacije odločno nasprotujejo tej politiki, kar kažejo tudi sedanje borbe delavcev za sklenitev novih delovnih pogodb, za izboljšanje mezd in plač, za učinkovito zdravstveno in pokojninsko skrbstvo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Potrebna je splošna reforma zdravniške službe

Organizacija zdravstvene službe v Italiji je iz dneva v dan bolj neustrezajoča. V zadnjem času se je kriza tudi na tem področju občutno zaostrila.

Odgovornost za nastali položaj pade na vladajoče kroge in na sedanjo vlado, ki se tako kot njene predhodnice protivi uveljavitvi reforme zdravniška službe.

Zdravniška služba v Italiji je zelo draga. Leta 1965 so zdravniški izdatki bolniških blagajn znašali skupno 1.013 milijard lir. Pri INAM, ki ima 28.422.287 zavarovancev (in ki je največja bolniška blagajna v državi) so se v letih od 1961 do 1965 izdatki povečali od 370 na 836 milijard lir. Od te vsote je šlo 227 milijard za zdravila.

Ni res, kar trdijo krogi konfindustrije, namreč, da so izdatki bolniških blagajn tako veliki zato, ker v ambulantah zdravijo tudi najmanjše bolezni. (Po logiki teh krogov, naj bi torej bolniške blagajne plačevale samo zdravljenje hudih bolezni.) Stroški so tako veliki zato, ker imajo tisti, ki se laste monopolov nad industrijo zdravil velikanske dobičke. Danes v Italiji izdelujejo okoli 26.000 vrst zdravil. Mnoga zdravila pa se razlikujejo samo po tem, da imajo različna imena. Nekatere tovarne prodajajo zdravila, namenjena zasebnikom, zlasti pa zasebnim klinikam po razmeroma nizki ceni. V nekaterih primerih znašajo popusti do 90%, INAM pa, ki je največji odjemalec je deležen samo 13% popusta. Že to je dovolj zgovoren dokaz, kako potrebno je podržaviti farmacevsko industrijo.

INAM je lani potrosila 228 milijard za zdravljenje zavarovancev v bolnišnicah. Ta vsota bi bila lahko mnogo nižja, ako bi bilo zdravljenje načrtnejše in ako bi bili uvedeni sodobnejši načini, predvsem pa preventivno zdravljenje. Kakšni so danes zdravniški pregledi v ambulantah INAM je znano. V neštetih primerih bolnika sploh ne pregledajo. Predpišejo mu zdravila, ne da bi prej ugotovili kakšna je bolezen. Predpišejo mu tudi neučinkovito zdravilo, ki ga v pogostih primerih bolnik sploh ne jemlje.

Bilanco bolniške blagajne INAM zelo bremenijo tudi administrativni posli. V ta namen so lani potrosili 51 milijard lir.

Seveda pade glavno breme na zavarovance, v prvi vrsti na delavce. Ti morajo vzdrževati organizacijo, ki ne ustreza zahtevam in potrebam. Zato pe uotrebna reforma organizacije bolniških blagajn in zavarovalnih zavodov in to vzporedno s splošno reformo celotne zdravniške službe in podržavljenjem farmacevtske industrije.

* * *

V sredo zvečer so tajništva Nove delavske zbornice CGIL, Pokrajinske zveze CISL in Delavske zbornice na skupnem sestanku proučila položaj, ki je nastal tudi v Trstu zaradi razbitja pogajanj med bolniškimi zavarovalnimi ustanovami in zdravniki. V soglasju s stališčem, ki so ga glede tega vprašanja zavzele vsedržavne organizacije CGIL, CISL in UIL gori omenjene pokrajinske sindikalne organizacije zahtevajo nujno srečanje s krajevnimi direkcijami zavarovalnih ustanov zato, da bi se dogovorili o zdravniški oskrbi delavcev.

Vojaške služnosti

Z razsodbo štev. 6 z dne 19. januarja 1966 je ustavno sodišče razveljavilo člen 3 zakona iz leta 1932, ki se tiče vojaških služnosti. Po objavi te razsodbe je poslanec KPI tovariš Raffaele Franco predložil vprašanje ministru Tremelloniju, v katerem zahteva preučitev vseh vojaških služnosti ter preklic razlastitev, do katerih je prišlo na osnovi omenjenega zakona. Naš poslanec je vprašal ministra, naj objasni tudi kriterije, po katerih so bili razlaščeni odplačani.

Pred nekaj dnevi je minister odgovoril našemu poslancu, toda vsebina odgovora je negativna. Med drugim minister poudarja, da razsodba, ki jo je izreklo ustavno sodišče ne predvideva preučitve vojaških služnosti temveč samo obvezno odškodnino razlaščencem. Odškodnina se določa, tako pravi minister, na temelju splošnih določil, ki so v veljavi.

Upanje, da bo razsodba, ki jo je izreklo ustavno sodišče, privedla do revizije vojaških služnosti, se je torej razblinilo, kar potrjuje ministrov odgovor, zato je potrebna nadaljnja borba za popolno reformo zastarelega fašističnega zakona.

Za ohranitev sedanjega števila slovenskih didaktičnih ravnateljstev

Šolska komisija SKGZ nam je poslala naslednji dopis:

Zakon za slovensko šolstvo od 19. julija 1961 štev. 1012 nikjer ne govori naravnost o didaktičnih ravnateljstvih za slovenske osnovne šole, le člen 6 pravi, da naj se šolska skrbnika v Trstu in Gorici poslužujeta pri nadzorniški službi v osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom osebja, ki popolnoma obvlada slovenski jezik. Iz tega sledi, da didaktična ravnateljstva kakor tudi nadzorništvo za slovenske osnovne šole niso uzakojena.

Anglo-ameriška vojaška uprava je zaradi didaktičnih in nadzorniških potreb v slovenskem osnovnem šolstvu razdelila celotno ozemlje v didaktična okrožja in imenovala ravnatelje iz vrst starejših učiteljev; istočasno je tudi ustanovila šolsko nadzorništvo za slovenske osnovne šole. Ker anglo-ameriška uprava vsega tega ni uzakonila, je v takem stanju z delnimi okrnitvami prešlo pod italijansko upravo. Nenaklonjenost lokalnih šolskih oblasti slovenskemu šolstvu v splošnem je zakrivila to, da so se skrčila didaktična ravnateljstva in da se je skrčilo število učiteljskih mest.

Če gledamo danes na to, da so delovala didaktična ravnateljstva za slovenske šole že polnih 20 let, so si že s tem pridobila pravico, da delujejo še dalje, ne glede na to, kdaj in kako se bodo uzakonila, in to v neokrnjenem številu, tako na Tržaškem kot na Goriškem.

Žalostno bi bilo, če bi tisti, ki so odgovorni za šolstvo, kar naprej samo krčili, ukinjali in spreminjali nekaj v njem in nikoli ne skrbeli, da se uzakoni in ohrani vsaj to, kar imajo slovenske šole.

Če je stanje v slovenskih šolah tako, da se lahko nekateri, ki še vedno niso naklonjeni slovenski šoli, sklicujejo nanj, ko skušajo nekaj okrniti ali spreminjati, naj pomislijo, da se merijo kulturne oblike vsakega človeka ravno v spoštovanju jezikovnih, kulturnih in prosvetnih tradicij in pridobitev kateregakoli naroda, zlasti pa še tistega, ki živi z njim v skupni državi, in da je vsako drugačno ravnanje z narodom v skupnem sožitju lastnost nekulturnega in nevrednega človeka.

Zato danes pri uzakonitvi še neuzakonjenih didaktičnih ravnateljstvih in šolskih nadzorništev za slovenske osnovne šole na Tržaškem in Goriškem ne sme in ne more odločati število otrok ali število razredov, temveč število šol in njihova raztresenost in oddaljenost od sedeža didaktičnega ravnateljstva in to, da je za divig učiteljstva in dober uspeh v šoli potrebno neprestano nadzorstvo, ki se lahko izvede v popolni meri in zadovoljivem obsegu samo tedaj, kadar so šole didaktičnemu ravnatelju vsak hip dosegljive.

Uradno odkritje partizanskega spomenika v Miljah. Manifestacije, ki je bila 25. aprila, se je udeležila velika množica. To je še en dokaz, kako so bivši partizani in protifašisti iz Milj in iz vsega Tržaškega ozemlja občutili krivico, ki so jo oblasti, na uslugo šovinističnim krogom, lani onemogočile. Vztrajna borba protifašističnih organizacij, v prvi miljske sekcije bivših partizanov, je sedaj uspešno izbojevana. Vprasujemo: Kdaj se bo tudi Trst oddolžil spominu tistih, ki so žrtvovali življenje za svobodo? Kdaj bo tržaška občina postavila dvojezičen napis na grobu slovanskih in italijanskih partizanov?

Politična špekulacija najslabše vrste

Vodja dolinskih krščanskih demokratov Hlača, oz. Hlacia, kot se podpisuje, je poslal tržaškim listom izjavo svoje skupine v zvezi z resolucijo Slovenske skupnosti v dolinskem svetu, s katero se je zahtevala razprava o tretjem seznamu zemljišč, ki naj bi jih potrebovala družba SIOT za gradnjo naftovoda. V tej izjavi krščanski demokrat Hlacia obsoja postopek dolinskega župana tov. Lovrihe in demokratične večine, ki je z glasovanjem spravila z dnevnega reda resolucijo, saj je znano, da skuša Slovenska skupnost s takimi in podobnimi resolucijami nadaljevati politično špekulacijo, ki jo je po vprašanju naftovoda začela pred približno enim letom, da bi se borila ne morda proti razlastitvam, pač pa proti dolinskemu županu in demokratični občinski upravi. Dolinska krščanska demokracija je preko svojega vodje izrekla solidarnost Slovenski skupnosti in tako dokončno razkrila, kaj se skriva za vsemi akcijami Slovenske skupnosti okrog naftovoda.

Vse resolucije, vsi pozivi, vsa akcija Slovenske skupnosti ima torej zelo očividen namen, da izkoristi naftovod za boj proti dolinski občinski upravi, ki je trn v peti Krščanski demokraciji, kot je skupna, **slovenska** uprava v nabrežinski občini trn v peti ne samo Krščanski demokraciji, pač pa tudi italijanskim nacionalističnim silam. Tako bi sedaj Krščanska demokracija preko enoletne akcije Slovenske skupnosti proti dolinskemu županu in dolinski občinski upravi in v zadnjem času v prvi osebi hotela perspektivno omajati pozicije demokratičnih in levičarskih sil v Dolini in verjetno postaviti temelje za Nabrežini podobno «operacijo». Zato ni čudno, da je Slovenska skupnost organizirala dva shoda, enega v Dolini in drugega v Boljuncu, da bi predvsem napadala občinsko upravo v Dolini, ne da bi pri tem do podrobnosti razložila svojo prejšnjo akcijo, o kateri javnost terja določeno razjasnitev, t.j. pogodbo z dne 6.XII.1965 med Odborom za pomoč razlaščencem in družbo SIOT.

Najbolj smešna se nam zdi trditev «poglavarja» Slovenske skupnosti dr. Mateja Poštovana, vodilnega uslužbenca radia Trst A, na shodu SS v Dolini, ko je obtoževal KPI in PSI, da branita interese velekapitala. Ne vemo, kaj misli on s tem, vemo pa le, da mu pri tem demagoškem poslu krepko ploska KD, ki ga tudi podpira z izjavami v «Piccolu» in «Gazzettinu». Beseda dr. Poštovana prav posebno proti KPI so smešne ne samo zato, ker je velekapital prav gotovo bližji srcu veljakov Slovenske skupnosti kot pa kateremu koli drugemu, a predvsem zato, ker bi želeli, da bi SS to svojo vnemo pokazala tudi nekje drugje, ne samo v Doilni. Pričakovali bi, da bi bili dr. Poštovan, dr. Škerk, dr. Tul in drugi tako aktivni tudi v tržaški in nabrežinski občini, kjer pa Slovenska skupnost popolnoma molči o že izvedenih in še nameravanih razlastitvah in popolnoma raznarodovalne in politične namene, ali pa se omejuje le na platonične resolucije, ne organizira pa shodov in ne uprizarja manifestacij proti svojim lastnim zaveznikom krščanskim demokratom, ki imajo vso oblast v rokah in bi lahko brez velike težave preprečili politiko razlaščevanja. Če so si tako dobri s Hlacio v Dolini, so si prav gotovo dobri tudi z Botterijem in Franzilom. Kaj so pri teh ljudeh dosegli, da se ne bi nadaljevala politika razlastitev v politične in nacionalistične namene? Prav nič, saj se na njih demokristjani niti ne ozirajo in jih le izrabljajo, ko skušajo izpodrivati **slovensko** in demokratično upravo v Dolini. Če pa že hočejo kaj napraviti, naj najprej do podrobnosti razložijo, kako je bilo s pogodbo med odborom za pomoč razlaščencem in družbo SIOT. Potem pa bomo lahko govorili o nadaljnjem. V nasprotnem primeru pa bomo vedno mislili, da nekaj skrivajo in predvsem, da so se povezali s KD, da bi skušali razbiti dolinsko občinsko upravo, izkoriščajoč svoje demagoško stališče okrog vprašanja naftovoda. Poudariti pa moramo, da vse njihove resolucije so le demagogija in politična špekulacija najslabše vrste, saj so se na slovensko zemljo spomnili le v zadnjem času. Kje so bili prej? In končno, veljaki Slovenske skupnosti nam ne dajejo nobene resne garancije v svojo dobronamernost, ko direktno ali indirektno za njimi stoji KD in ko nočejo opraviti tako malenkostne dolžnosti: objaviti pagodbo z dne 6.XII.1965

Komisarska uprava „levega centra“ na pokrajini v Trstu

Pretekli teden je bila v Trstu uradno ustoličena komisija, ki bo vodila pokrajinsko upravo do prihodnjih volitev. Značilno in rekli bi celo škandalozno je dejstvo, da je z ustanovitvijo te komisije levi center skrajno degeneriran. Imena oseb, ki sestavljajo, novo komisijo naj bi «sugerirala» krščanska demokracija skupaj s socialnimi demokrati in socialisti. Ob podprefektu, ki je komisar pokrajinske uprave, stojita dva demokristjana, en socialni demokrat in en socialist. (Kaže, da so imenovane stranke popolnoma pozabile na svojega četrtega zaveznika, t. j. na «Slovensko skupnost». In to kljub temu, da jim je prav imenovana «skupnost» naredila veliko uslug. (Kako bridko se maščuje hlapčevstvo...! Kakšna nehvaležnost!)

Tržaški volivci imajo sedaj še en element več, ki potrjuje, kako levi center vztraja na diskriminaciji levice, kako vztraja na pozicijah antikomunizma, na pozicijah, ki so najprej paralizirale nato pa povzročile zapustitev izvoljenega pokrajinskega sveta.

Politične sile, ki so vse to zakrivile sedaj delajo na tem, da bi se čim dlje ohranila komisarska uprava na pokrajini.

Levi center se je torej spremenil v komisarski levi center

Volivci naj na vse to ne pozabijo. Vse naj upoštevajo na dan obračuna, na prihodnjih volitvah.

Obletnica upora v dominikanski republiki

Boj proti ameriškemu imperializmu se nadaljuje

24. aprila 1965 se je dominikansko ljudstvo, pod vodstvom vojakov polkovnika Caamana uprlo proti diktaturi ter postavilo odločno zahtevo po ponovni uveljavitvi ustave iz leta 1963. Zahtevalo je tudi naj se zakoniti predsednik Bosch, ki ga je odstranila vojaška hunta, septembra 1963, ponovno vrne na oblast. Reakcionarne sile so bile močno zaprepaščene. Diktatorski aparat se je zdrobil. Toda 28. aprila je ameriška vlada poslala na uporni otok 40.000 mornariških strelcev in padalcev. Začela se je invazija, ki je kaj kmalu pokazala svoje cilje. Že prve dni maja je predsednik Johnson javno razglasil, da so ZDA sklenila zrušiti dominikansko demokratično gibanje. Dominikansko ljudstvo se je junaško bojevalo. Dva tedna so trajali strahoviti boji. Končno je prišlo do premirja. Imperialisti so bili prisiljeni pogajati se z voditelji upora. Dosežen je bil sporazum, po katerem bi morale biti razpisane predsedniške volitve junija 1966. Od septembra 1965, ko je prevzela oblast v deželi začasna dominikanska vlada pod predsedstvom Garcie Godoya se pod ščitom Organizacije ameriških držav, pod čigar pokroviteljstvom je bila izvedena ameriška invazija, organizirajo reakcionarne sile. Poskušale so z izsiljevanjem in uboji zlomiti ljudski upor. Štiristo rodoljubov je bilo ubitih v tem času. Reakcija je poskušala umoriti tudi polkovnika Caamana in druge voditelje upora. Prav tako je reakcija poskušala ubiti predsednika Boscha. Prišlo je do velikih stavk v deželi, do velikih delavskih in študentskih manifestacij proti ameriškim vojakom.

V takem ozračju se je 1. marca letos začel predvolilni boj. Američani so sicer prisiljeni spoštovati sklep o razpisu predsedniških volitev, toda z vsemi sredstvi poskušajo zagotoviti zmago «svojim kandidatom».

Komunistična partija v tej deželi je v ilegali. Konvencija dominikanske revolucionarne stranke, ki jo vodi Bosch in krščanska socialna stranka bosta v teh dneh soglasno odločili, ali naj nastopita na volitvah ali pa naj povabita državljane, na bojkotiranje volitev.

Demokratične sile dominikanske republike so pred kratkim objavile proglas na državljane, v katerem jih vabijo, naj zavrnejo imperializem in nadaljujejo boj za neodvisnost dežele.

25. aprila je bila v glavnem mestu dominikanske republike velika proslava prve obletnice ljudskega upora. Na osrednji manifestaciji, katere se je udeležilo približno 60.000 prebivalcev Santa Dominga, so govorniki izražali podporo voditelju revolucionarne stranke Boschu ter obtožili poveljstvo medameriških vojaških enot, da skupaj z desničarskimi skupinami iz dominikanske vojske kuje zaroto, katere namen je povzročiti nerede v državi in preložiti splošne volitve.

Kot poročajo iz Santa Dominga, je skupina desničarskih oficirjev izdelala načrt za izzivanja, ker so se izjalovili vsi dosedanji poskusi ameriških predstavnikov, da bi bili spravili konservativna kandidata Bonellija in Balaguera in ju navedli k temu, da bi bila ustanovila skupno desničarsko fronto naperjeno proti Boschu.

oooooooooooooooooooooooooooooo

Kriza v NATO

Pred kratkim je francoski parlament razpravljal o zadržanju francoske vlade glede NATO. Izid glasovanja o zaupnici vladi, ki je sledilo razpravi, je pokazal, da vlada lahko nadaljuje po smernicah, ki so bile pred kratkim, rekli bi dokončno začrtane. Francoske čete v Zahodni Nemčiji bodo torej kmalu prešle pod izključno poveljstvo Pariza, poveljstvo NATO bo moralo zapustiti francoska tla, ameriške vojaške baze v Franciji pa bodo prešle v francosko pristojnost.

Komunistična partija Francije odobrava sklep francoske vlade, da se umakne iz organizacije NATO. Partija poudarja, da je že od nekdaj nasprotovala atlantskemu paktu in blokovski razdelitvi sveta, saj taka razdelitev ni v interesu narodov. Poudarjajo tudi, da bi sedanje vojaške pakte morala zamenjati pogodba o kolektivni varnosti.

«NATO preživlja resno krizo, vendar se nekateri ljudje ob Renu, ne nameravajo odreči svoji revanšistični in militaristični politiki.» Tako piše moskovka «Pravda». List nadaljuje: «Agresivni nameni teh ljudi zastrupljajo politično ozračje v Zahodni Nemčiji in onemogočajo trezno ocenjevanje položaja. Kaže, da Bonn ni naklonjen temu, da bi izkoristili neenotnost v vrstah NATO za to, da bi utrdil svoj položaj v tej organizaciji, prehitel Britanijo in si okrepil položaj poglavitnega partnerja Združenih držav.»

«The New York Times» pa piše v zvezi s stališči Francije do NATO:

«Pogajanja o francoskih vojaških enotah v Zahodni Nemčiji so v bistvu poskus, vključiti Francijo — tokrat ne Nemčijo — v Zahod. Ker je atlantska zveza obveščena, da namerava De Gaulle 1. junija umakniti francoske vojaške enote izpod poveljstva atlantske zveze, je bistvo v tem, da je treba zgraditi novo osnovo za francoske odnose z Zahodno Nemčijo in vojaškim ustrojem NATO.»

Pariški list «L'Aurore» pa piše v zvezi s tem naslednje:

«Pompidou je s tem, da je poskušal na svoj način opravičiti golistično dezangažiranje do zaveznikov, krenil po poti nevtralizma. Zlasti je poudarjal nevarnost atomskega uničenja, nevarnost, da bi bila Francija izpostavljena, če bi dovolili Američanom, da ostanejo na francoskih tleh. Toda, ali je ta nevarnost manjša, če so Američani zunaj Francije soočeni s sovjetskimi silami? Ali je nevarnost manjša, če Francija izstopi iz NATO in vzpostavi enakopravne odnose v atlantskem generalnem štabu? Ali je nevarnost manjša, če Francija ostane član svobodnega sveta in če želi v njem imeti osebno politično in vojaško vlogo? Francoski ministrski predsednik ni znal razrešiti teh protislovij.»

Revolucionarne politične sile Venezuele

Revolucionarne politične sile Venezuele, med njimi tudi Komunistična partija, so predlagale, pomiritev v deželi in to z demokratskimi metodami in naj bi prenehal sedanji oboroženi spopad. Kot se je izvedelo, so to predlagali po sestanku vodstva venezuelskih levičarskih političnih skupin. Venezuelska vlada je doslej zahtevala konec gverile kot prvi pogoj za mirno ureditev sedanje krize. Vendar pa so gverilci vladno zahtevo zavrnili, ker menijo, da bi to pomenilo njihovo predajo.

Gostovanje prosvetnega društva „Vesna" v Trbovljah

V soboto 23. aprila je prosvetno društvo Vesna iz Križa gostovalo v Trbovljah. Kot gost delavskega prosvetnega društva Svoboda II. je nastopilo v tamkajšnjem Kulturnem domu. Za to gostovanje je vladalo v rudarskih Trbovljah izredno veliko zanimanje, kar sta pokazala tudi tako izredno topel sprejem kot številna udeležba na prireditvi.

Goste iz Križa sta ob prihodu v Trbovlje sprejela rudarska godba, ki je izvajala vesele koračnice in pevski zbor, ki je zapel pesem «Pozdravljeni!»; zastopnik Svobode II. in občinskega sveta prosvetnih organizacij je izrekel prisrčno dobrošlico.

Spored, ki so ga izvajali prosvetarji iz Križa, je bil precej obsežen pa tudi pester. Nastopili so: moški pevski zbor, ki sta ga vodila Frančko Žerjav in deloma tudi Vojko Devetak, pevci-solisti, duet in kvartet; dramska skupina je izvedla ljudsko veseloigro v kriškem narečju Na kriški osmici, za katero je zbral snov ter jo priredil pokojni Justo Košuta. Med prvim in drugim delom sporeda pa je tovarišica Zora Košuta brala svojo še ne objavljeno in zelo toplo napisano novelo Rižarna.

Celoten spored je občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo prostorno dvorano, spremljalo z vidnim zadovoljstvom, kar so potrdili dolgotrajni aplavzi, zahteve po ponovitvi raznih točk in tudi nasmejani obrazi zlasti med izvajanjem veseloigre.

Pogled na dvorano Kulturnega doma v Trbovljah med nastopom pevcev iz Križa

Predsednik svobode II in zastopnik občinskega sveta delavskih prosvetnih društev Trbovelj se je na odru zahvalil vsem nastopajočim. V kratkem nagovoru je podčrtal zlasti pomen, ki ga imajo podobna srečanja.

V imenu kriških prosvetarjev je spregovoril predsednik Vesne tov. Viktor Bogatec. Med drugim je poudaril tudi naslednje: «Vračamo vam obisk. Prihajamo k vam z narodno, delavsko in partizansko pesmijo, z umetniško pa tudi z narečno besedo, v kateri se zrcali košček naše rodne vasi. Prihajamo k vam taki kot v resnici smo: priprosti, vedri in iskreni. Naš obisk v Trbovljah ima za cilj še bolj učvrstiti že obstoječe tovariške vezi in sodelovanje ter še bolj poglobiti medsebojno poznavanje».

Po kulturni prireditvi je bila skupna večerja, katero je priredil občinski svet prosvetnih organizacij. Po večerji se je razvil drugi «neuradni» del sporeda, na katerem so sodelovali pevci Svobode II, zabavni orkester Veseli rudarji in seveda tudi kriški pevci.

Drugi dan so kriški prosvetarji v spremstvu predstavnikov trboveljskih prosvetnik organizacij odšli na izletniški Klek, kjer je bilo tudi skupno kosilo, katero je priredilo društvo Vesna.

Pred poslovitvijo so kriški prosvetarji povabili Trboveljce (pevski zbor, zabavni orkester Veseli rudarji in godbo), naj pridejo v Križ. Trboveljci so vabilo zadovoljno sprejeli.

Kriški prosvetarji so odnesli iz gostovanja v Trbovljah najlepše utise, ki jim bodo prav gotovo ostali v trajnem spominu.

V Trbovljah so članom prosvetnega društva «Vesna» iz Križa pri Trstu priredili zelo prisrčen sprejem. Pred Kulturnim domom je igrala rudarska godba, pevski zbor DPD «Svoboda II.» pa je zapel pesem «Pozdravljeni». Na sliki: predsednik PD «Vesna» tov. Viktor Bogatec se v imenu vseh gostov zahvaljuje gostiteljem

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Kulturna prireditev v Trebčah

Nastop pevskega zbora in mladih harmonikarjev iz Sežane

Istega dne kot so naši prosvetarji iz Križa odšli na gostovanje v Trbovlje, t. j. v soboto 23. aprila je bila zelo uspela kulturna prireditev tudi v Ljudskem domu v Trebčah. Kot gost prosvetnega društva Primorec sta nastopila moški pevski zbor prosvetnega društva Svoboda, ki ga vodi Evgen Prinčič in harmonikarski orkester nižje glasbene šole, ki ga vodi Boris Slavik iz Sežane.

Na prireditvi je spregovorila tudi članica tajništva Slovensko hrvatske ljudske prosvete Jelka Gerbec. Med drugim je poudarila: «Trebče so bile vedno zavedna in napredna vas z bogato prosvetno dejavnostjo; bile so tudi antifašistično središče, ki je dalo veliko borcev za svobodo, mir in napredek.»

V nadaljevanju svojega govora je tov. Jelka poudarila, da se naše ljudstvo, ki je lani slovesno proslavljalo 20-letnico osvoboditve in ki letos proslavlja 20-letnico republiške ustave s ponosom spominja padlih borcev za svobodo. Slovencem je zmaga nad nacifašizmom omogočila tudi narodno prebujenjete in nam dala možnost, da ponovno svobodno govorimo svoj jezik, in gojimo svojo kulturo.

Dobrine, ki smo jih dosegli z zmago NOB so Trebenci skrbno čuvali v vseh povojnih letih in jih čuvajo tudi danes.

Tudi zato se tem bolj veselimo kulturne prireditve v tej vasi.»

Na koncu sporeda so predstavnice prosvetnega društva poklonile nastopajočim šopke nageljnov, predstavnik Sežancev pa je podaril Trebencem zelo staro majoliko.

Ciklus koncertov na Radiu Trst „A"

Za ciklus javnih koncertov, ki jih prireja v tekoči sezoni tržaški sedež Italijanske radiotelevizije, je radijska postaja Trst A pripravila svoj tretji koncert, na katerem sta nastopila flavtist Miloš Pahor in klavičembalistka Dina Slama. Koncert je bil v sredo 27. aprila v avditoriju tržaške radijske postaje. Spored je obsegal dela Bacha, Kreksa ter tržaškega skladatelja Alda Michelinija in slovenskega skladatelja Primoža Ramovža.

V petek, 13. maja ob 21. uri bo zadnji koncert v letošnjem programu. Nastopil bo pianist Gabrijel Piščanc-Pisani. Spored obsega Sonato v h molu F. Liszta, Skico Tržačana M. Kogoja, ki je umrl pred desetimi leti, Arabeske Tržačana K. Pahorja, ki praznuje 6. julija sedemdesetletnico, in Tri groteske V. Lovca.

Koncert bo v avditoriju «A» radijske palače v Ulici F. Severo 7.

Vstop z vabili, ki bodo na razpolago občinstvu v veži tržaške radijske postaje v četrtek, 12. in petek, 13. maja.

Prireditev Glasbene Matice v Kulturnem domu

V soboto 7. maja ob 18. uri bo v Kulturnem domu v Trstu nastop gojencev glasbene šole Franca Šturma iz Ljubljane. Sodelujejo solisti, inštrumentalni ansambli, vokalni oktet in otroški pevski zbor. Prireditev organizira tržaška Glasbena Matica.

Trst

Izzivalna fašistična manifestacija

Neofašisti so v torek priredili v Trstu zborovanje. To zborovanje je bilo ne le izzivalno temveč žaljivo za protifašistične sile in za Trst, ki je odlikovan z zlato kolajno za zasluge v odporniškem gibanju. Tem bolj izzivalno in žaljivo pa je bilo tudi zato, ker se je vršilo v času, ko vlada v vsej državi izredno napet položaj zaradi fašistični provokacij na rimski univerzi, kjer je izgubil življenje mladi socialist Paolo Rossi. Zato so številne protifašistične, demokratične in sindikalne organizacije v Trstu protestirale proti organiziranju fašističnih provokacij. Komunistična partija je zahtevala prepoved fašističnega zborovanja. V torek dopoldne sta šla sekretar federacije tov. Sema in deželni svetovalec tov. Šiškovič na sedež tržaške kvesture. Kvestorju sta obrazložila stališče partije do fašistični provokacij. Poudarila sta, da bi pomenilo zborovanje to, da se fašistom priznava pravica, da motijo javni red in nadaljujejo s svojimi izzivanji ter z izgredi proti meščanom. Zahtevala sta, naj kvestor prekliče dovoljenje za fašistično zborovanje, da se pomiri meščanstvo, ki je še pod vtisom nasilne smrti študenta Paola Rossija. Kvestor je odklonil preklic dovoljenja, nakar sta naša tovariša izrazila nezadovoljstvo in obžalovanje.

Tudi socialisti so zahtevali preklic dovoljenja za fašistično zborovanje. Tajnik socialistične federacije Pittoni je šel k vladnemu komisarju Mazzi, kateremu je predočil, da bi omenjeno zborovanje pomenilo hudo izzivanje. Toda Mazza ni hotel umakniti dovoljenja. Rekel je, da zakon dovoljuje vsem državljanom tudi svobodo zborovanja. Tudi Nova delavska zbornica CGIL je zahtevala prepoved fašističnega zborovanja. Kvestorja in vladnega komisarja je povabila, naj umakneta dovoljenje.

Tudi mladinske organizacije: Zveza komunistične mladine, Zveza socialistične mladine, Zveza socialdemokratske mladine in Zveza univerzitetnih študentov — UGI so zahtevale prepoved fašističnega zborovanja. Predstavniki omenjenih organizacij so šli na tržaško kvesturo, kjer so osebno izrazili svoj protest, ker je bilo dovoljeno mladim fašistom, da uprizarjajo izzivalno zborovanje.

Toda vsi ti protesti niso nič zalegli. Tisti, ki so v Trstu odgovorni za čuvanje javnega reda in varnosti so opravičevali dovoljenje za fašistično manifestacijo z izgovorom, da zakon ne predvideva zadevnih omejitev.

Že v zgodnjih popoldanski urah so začele prihajati v središče mesta močne skupine policistov in karabinjerjev v bojni opremi. Kasneje so te skupine blokirale vhode v ulice ob Trgu sv. Antona, kjer je bilo napovedano zborovanje. Protifašiste, ki so protestirali proti fašističnim izzivalcem, so policisti in karabinjerji porivali nazaj. Prišlo je tudi do pretepov. Tako policisti kot karabinjerji so v nekaj primerih surovo ravnali s protifašisti. Fašistični izzivalci so se verjetno počutili varni pod tako močno zaščito.... Toda kljub temu jim zborovanje ni uspelo. Govornikov ni sploh bilo slišati.

Sožalje

Umrl je Riko Kralj iz Trebč. Sekcija KPI v Trebčah in prosvetno društvo «Primorec» izražata svojemu članu Marcelu Kralj, ki je brat pokojnega, najgloblje sožalje. Občuteno sožalje izražata tudi vdovi pokojnega in vsem sorodnikom. Pridružuje se tudi Delo.

Slovensko gledališče:

Recital Mire Sardočeve

Slovensko gledališče v Trstu priredi v mali dvorani Kulturnega doma recital Mire Sardočeve: Pisma gospe De Lespinasse v režji Branka Gombača. V petek, 6. maja ob 21. uri za sindikalni abonma, v nedeljo 8. maja ob 16,30 za abonma nedeljski popoldanski in v torek 10. maja ob 18. uri.

«Dobri vojak Švejk»

Slovensko gledališče v Trstu bo 14. t. m. uprizorilo «Dobrega vojaka Švejka». To komedijo naše občinstvo že mnogo let pričakuje. Na odru Kulturnega doma bomo imeli priliko spet videti veliko predstavo, pri kateri bo sodelovalo nad 35 ljudi. V 16 slikah, ki se bodo zelo hitro spreminjale, zahvaljujoč se tehničnim sparaturam odra, bomo videli junaka Haškovega romana Josefa Švejka, nad katerim so se generacije naših očetev nasmejale do solz. Velika ljudskost in pristni humor sta bistevni komponenti dogodivščin tega junaka; povezani sta z usodo stare Avstro-Ogrske. Jaroslav Hašek je z neusmiljeno roko odbelal usodo stare Avstro-Ogrske, tako da je Švejk upravičeno ena izmed najznačilnejših figur tega obdobja.

Glavnega junaka igra Edvard Martinuzzi, ki je letos dobil tudi prvomajsko nagrado za igro. Delo režira Branko Gombač; kostume je izdelala Alenka Bartlova, sceno je oskrbel ing. Boris Lipužič, glasbo pa Marjan Vodopive.c

Podlonjer:

Počastitev spomina tov. Andreja Čoka

Pred 30 dnevi je umrl tovariš Andrej Čok iz Podlonjerja. Pokojni je bil zaveden Slovenec antifašist in demokrat. Med osvobodilno borbo je aktivno sodeloval s partizanskim gibanjem. Njegov dom je bil vedno odprt borcem in aktivistom. Zaradi tega so ga nacifašisti zaprli. V ječi so ga strahovito mučili. Iz ječe se je vrnil hudo pokvarjen, toda njegova vera v lepšo bodočnost človeštva je ostala neomajna.

Sekcija KP v Podlonjerju in prosvetno društvo «Zvezda» se ga hvaležno spominjata.

oooooooooooooooooooooooooooo

Nadaljevanje

Volitve obrtnikov

štev. 3 se zahvaljujejo volivcem za zaupanje, ki so ga izkazali na volitvah ter tako omogočili izvolitev treh kandidatov v pokrajinsko obrtniško komisijo.

«Ta uspeh je bil dosežen v znamenju avtonomije posoškega obrtništva, ki se je tokrat prvič otreslo podreditvi konfindustrije, kar pomeni pristopitev na pot nove politike, ki bo izključno v interesu obrtništva.

«Izvoljeni na tretji listi se obvezujejo, da bodo izkazano jim zaupanje poplačali z iniciativami v okviru pokrajinske obrtniške komisije, in vabijo obrtnike k širši in konstruktivnejši enotnosti v boju za socialni in gospodarski napredek kategorije.»

Tudi na Tržaškem se je kandidatnali sta štev 3 na volitvah obrmiške komisije krepko uveljavila. Volilni rezultati nesporno potrjujejo, da so tudi slovenski obrtniki izkazali svoje zaupanje listi in kandidatom, ki hočejo, da bi pokrajinska obrtniška komisija menjala svojo dosedanjo politiko ter da bi stvarno delovala v interesu obrtniške stroke.

Na Tržaškem je lista štev 3 (ki se je tokrat prvič predstavila na volitvah) prejela 29% glasov. Samo 24 glasov ji manjka, da bi imela svojega zastopnika v komisiji.

Toda na volitvah so se dogajale gotove nerednosti. Zaradi tega so predlagatelji liste štev. 3 predložili priziv. Med drugim je volilna komisija razveljavila mnogo glasovnic zaradi nekaterih «pomanjkljivosti».

Na kandidatni listi štev. 3 je prejel najvec glasov mizar Avgustin Žerjal iz Trsta. Prejel je 641 preferenčnih glasov. Krepko se je uveljavil tudi kandidat Rener iz Banov, toda volilna komisija je več glasov, ki so bili očitno njemu namenjeni razveljavila. To pa zato, ker so volivci napisali samo, priimek in ne imena. Brivec Faggin z Občin je prejel 130 preferenčnih glasov.

V odbor obrtniške bolniške blagajne sta bila izvoljena kandidata Pečarič iz Doline in Žerjal Avguštin iz Trsta.

Prvi maj

Na koncu svojega govora je posl. Trentin poudaril zlasti pomen, ki ga imata, danes borba za mir in borba proti ostankom fašizma.

Prvomajske manifestacije je Nova delavska zbornica CGIL priredila tudi v Nabrežini, kjer sta govorila Dolfi Wilhelm in Francesco Franco; v Križu, kjer sta govorila člana tajništva NDZ Franc Gombač in Livio Saranz in v Miljah, kjer sta govorila tajnik FIOM-CGIL Giuseppe Burlo in miljski občinski odbornik Kilijan Ferluga.

Tudi v Doberdobu so svečano proslavili Prvi maj. Zgodaj zjutraj je bila budnica. Igrala je domača godba na pihala. Ob 10. uri se je pred spominsko ploščo zbrala številna množica domačinov, med katerimi so bili tudi predstavniki občinske uprave. Tu je bila priložnostna komemoracija padlih med katero je pel domači pevski zbor. Igrala je tudi godba. Po komemoraciji je o pomenu delavskega praznika govoril sindikalist in občinski odbornik tov. Karel Černic.

Koncert zbora „Kras" v Doberdobu

V nedeljo 8. maja ob 16.30 priredi prosvetno društvo «Kras» samostojen koncert pevskega zbora Dol-Poljane. Koncert bo v prostorih prosvetnega društva v Doberdobu.

Spored pesmi je naslednji:

1. A. Medved: Mili kraj; 2. A. Ipavec: Savska; 3. H. Volarič: Zvečer; 4. J. Ipavec: Imel sem ljubi dve; 5. O Dev: Dekle to mi povej; 6. Prelovec: Škrjančku; 7. P. Jereb: Pisemce; 8. P. Jereb: O kresu; 9. F. Verbič: Vasovalec; 10. P. Jereb: Pelin roža; 11. A. Foerster: Večerni ave; 12. A. Vodopivec: Hej, kupil si jaz pipo bom; 13. V. Mirk: Na trgu; 14. D. Bučar: Da te ni; 15. J. Gregorc: Bleda luna; 16. S. Mihelič: Tam v dolu; 17. U. Vrabec: Eto pletem; 18. D. Bučar: Slovo; 19. D. Bučar: Tam, kjer pisana so polja; 20. F. Venturini: Zvezde žarijo pokojno; 21. P. Kernjak: Mojcej.

Ta koncert soupada s proslavo 15-letnice obstoja Prosvetnega društva «Kras».

Vstop na koncert samo z vabili, ki jih dobite pri tajniku p. d. M. Ferligoju na Poljanah in pri Janku Gergoletu v Kmečki zadrugi v Doberdobu.

NA SLIKI: Pevski zbor «Kras» na proslavi skladatelja Vinka Vodopivca v Gorici, leta 1956.

Gorica

Goriška industrijska cona

Nova cona ne bo rešila obstoječe krize na Goriškem - Z uresničitvijo načrtov levega centra bi bili Slovenci hudo prizadeti

V zadnjih tednih se na Goriškem mnogo govori o industrijskem področju, ki naj bi nastalo med Štandrežem in Sovodnjami. Ozemlje, ki bi prišlo v poštev za industrijsko cono spada deloma pod goriško in deloma pod sovodenjško občino.

Pred kratkim je o tem vprašanju razpravljal tudi občinski svet v Sovodnjah. Na sejo sveta so bili provabljeni tudi predstavniki KPI, PSI in SDZ iz Gorice. KPI sta zastopala tovariša Jarc in Battello, PSI Sancin in Waltritsch, SDZ pa odv. Sfiligoj.

Komunisti so še enkrat objasnili stališče partije, ki nasprotuje tipu industrijske cone, kakršno snuje levi center v Gorici; taki industrijski coni, ki bi jo vodil konzorcij, ki bi imel tudi pravico, da razlašča kmete.

V razmeroma majhni pokrajini, kakršna je Goriška je nesmiselno ustanavljati tri različne industrijske cone (v Tržiču, Gorici in Krminu). Novo industrijsko cono je tem bolj nesmiselno ustanavljati, ko pa je vendar že priznana podobna industrijska cona v Tržiču. Prav tržiška industrijska cona bi se morala razviti v veliko industrijsko področje, povezano tudi s Trstom in z videmsko industrijsko cono

Ustanavljanje industrijske cone na področju med Štandrežem in Sovodnjami pa je zgrešeno tudi in nekega drugega vidika, ki posebno živo zanima Slovence. To cono bi vodil konzorcij, v katerem nebi imela slovenska občina v Sovodnjah nobene avtonomne pravice.

Končno bi nova industrijska cona neizogibno povzročila popolno raznaroditev Štandreža in Sovodenj, ki sta pomembni slovenski središči.

Ob upoštevanju vsega tega se zelo jasne kaže velika odgovornost, ki si jo prevzemajo tiste slovenske politične sile, ki danes vneto podpirajo načrte goriških demokristjanov.

Upanje, da bo Gorica postala industrijsko središče je neutemeljeno tudi zaradi krize, v kateri se že dalj časa nahaja. Za bodočnost Gorice bi bilo bolje ako bi se odločneje zavzemali za smotrnejši gospodarski razvoj in ako bi se zadovoljevali z omejeno industrijsko ekspanzijo. Vse to bilo mogoče doseči tudi z obstoječimi instrumenti kot je npr. goriška prosta cona, predvsem pa s pospeševanjem mednarodnega prometa, kmetijstva, vrtnarstva in turizma.

Zelo lahko je pitati ljudi z obljubami in z obetanjem, da bo bodoča industrijska ekspanzija prinesla blaginjo.

Prevladati bi moral večji čut odgovornosti. Izogniti bi se morali iluzijam. Prizadevati bi si morali, da skupno ohranimo to, kar imamo, kot npr. tovarno SAFOG v Gorici.

oooooooooooooooooooooooooooo

Vprašanje otroških vrtcev ONMI

Tržaška občinska svetovavka tovarišica Jole Burlo je poslala tržaškemu županu pismo, v katerem mu opisuje pereče vprašanje otroških vrtnaric, uslužbenih pri ustanovi ONMI. V pismu je med drugim rečeno:

«Uslužbenke pri ONMI so mi sporočile, da so prejele obvestilo, da bodo prvega julija letos odpuščene iz službe. Zaradi tega je prišlo tudi do stavke. Prizadete zahtevajo novo ureditev službenega položaja in preklic odpusta iz službe.»

Potem ko je svetovavka navedla še druge argumente in pripomnila, da nameravajo v Trstu zapreti dva vrtca za najmanjše, vprašuje župana, ki namerava občinska uprava posredovati za rešitev tega vprašanja.

Vznemirjenje zaradi položaja v tovarni SAFOG

Poročilo ministrstva za državne udeležbe v zvezi z letošnjim proračunom je povzročilo veliko vznemirjenje med delavci podjetja SAFOG in med javnostjo na Goriškem. Razumljivo. Ministrstvo se drži sklepa IRI, po katerem naj bi proizvodnjo strojev za tekstilno industrijo poverili novi družbi «Stabilimenti Meccanici Triestini».

Uresničitev tega sklepa bi nadaljnjo okrnitev SAFOG še bolj prizadela. To pa utegne postaviti podjetje v zelo kritičen položaj.

O zadevi je poslanec Franco poslal pristojnemu ministru nujno vprašanje, v katerem zahteva izčrpnejša pojasnila

To pojasnilo je potrebno tudi za pomiritev upravičenega vznemirjenja, ki vlada med delavci na Goriškem.

Števerjan:

Smrt aktivnega prosvetnega delavca

Na praznik Prvega maja je nenadoma umrl tovariš Karel Planinšek iz Števerjana. Njegova smrt je bridko odjeknila v domačem kraju in na Goriškem sploh, saj je bil tov. Planinšek poznan kot aktiven prosvetni delavec in član števerjanskega prosvetnega društva «Briški grič».

Žalujočim svojcem in prosvetnemu društvu v Števerjanu izrekamo najgloblje sožalje.

DELO — GLASILO K.P.I. ZA SLOVENSKO NARODNO MANJŠINO — DIREKTOR: MARIJA BERNETIČ — ODGOVORNI UREDNIK: ANTON MIRKO KAPELJ — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: TRST, UL. CAPITOLINA 3 — TISK: TIP. RIVA, TRST, UL. TORREBIANCA 12